

PEATEEMA: VALIMISED

Eestis on kasutusel proportsionaalne valimissüsteem, kus kohtade arv Riigikogus on ligikaudu võrdne erakonnale üle Eesti antud häälte protsendiga. Kandidaate võivad esitada registreeritud erakonnad ja lisaks on võimalik Riigikokku pürgida üksikkandidaadina. Registreerimiseks tuleb maksta kautsjon, mis on kaks palga alammäära. Eestis on 12 valimisringkonda, igaühes 5-14 mandaati, vastavalt hääleõiguslike inimeste arvule. Valija annab hääle konkreetsele kandidaadile ning valimistulemused tehakse kindlaks kolmes voorus. Valimiste teemal esitati kokku ettepanekuid ja argumente ligi 1700.

ALATEEMA 2: RIIGIKOGU LIIKMETE ARV

Antud alateema kohta oli ligi 100 kirjet (nii ettepanekuid kui argumente), mis moodustab umbes 6% kõikidest valimiste teemal esitatud ettepanekutest ja argumentidest. Enamik ettepanekuid ja argumente (~60%) olid riigikogu liikmete arvu vähendamisest, millele järgnes aga kohe aktiivne diskussioon antud tegevuse võimalike ohtude kohta.

1. Vähendada Riigikogu liikmete arvu (eeldab põhiseaduse muutmist) (61 ettepanekut/argumenti; neist poolt 41, vastu 20)

Domineeriv ettepanek: Riigikogu liikmete arvu peaks vähendama 51-ni. Variatsioon: 41, 61, 65, 67, 71, 75, 81 liiget.

Pooltargumendid (kokku toetushääli **1037**):

- Arvestades Eesti elanikkonna arvu, on võrreldes teiste Euroopa riikidega saadikute arv riigikogus liiga suur. Kui enamikes Euroopa riikides on kodanike hulk ühe saadiku kohta 22000-34000, siis Eestis on see arv ligikaudu 13000 (toetushääli 156, vastuhääli 26).
- Riigikogulaste töökoormus on vähenenud seoses Eesti saamisega Euroopa Liidu liikmeks. Seetõttu saaksid seadusloomega hakkama ka 51 esindajat (toetushääli 162, vastuhääli 22).
- Parlamendi liikmete arv on kõikides riikides seotud elanike arvuga. Eestis on elanike arv oluliselt vähenenud, seetõttu ei ole meil vaja nii palju saadikuid (toetushääli 148, vastuhääli 18).
- Riigikogu liikmete arvu vähendamine aitaks riigil toimida kokkuhoidlikumalt ning säästetud raha suunataks koolide ja lasteaedade edendamiseks (toetushääli 146, vastuhääli 24).
- Riigikogu saal on pidevalt pooltühi (toetushääli 84, vastuhääli 9).
- Suurendab Riigikogu töö efektiivsust.

Vastuargumendid (kokku vastuhääli **186**):

- Riigikogu tööks kulub vaid väike osa riigieelarvest, seetõttu oleks kokkuhoid Riigikogu liikmete arvu vähendamisest minimaalne. Seevastu tekitatud kahju oleks palju suurem: rahva huvid jääksid veel rohkem tagaplaanile.
- Riigikogu liikmete arvu ei ole vaja vähendada, vaja on hoopis vähendada riigikogulaste palka.
- Liikmete arvu vähendamine ei paranda olukorda, keskenduda tuleb hoopis sellele, kuidas parandada Riigikogu töö kvaliteeti ning panna riigikogulased käituma vastutustundlikumalt.
- Eesti kodanikud on 101 saadikuga paremini esindatud, kui 51 saadikuga, sest 101 saadiku kaudu jõuab parlamendini rohkem erinevate valijate soove.
- Väikeparteidel ning üksikkandidaatidel sellisel juhul väga raske pääseda Riigikokku.
- Väiksem saadikute hulk tagaks ka kehvema seaduste kvaliteedi.
- Partei ladvikutel on väiksemat arvu saadikuid lihtsam ära osta ja omale kuulekaks teha. Seetõttu, mida väiksem on saadikute arv, seda suurema protsendi moodustavad neist omakasupüüdlid ja äraostetavad karjeristid, kes ei pea silmas kodanike huve.
- Liikmete arv 101 sobib, sest levinud printsip, et parlamendi liikmete arvuks on kuupjuur elanike arvust, ei ole Eesti puhul isegi täidetud (Eesti puhul on see 106).

Ettepanek 2 (vastanduv): Riigikogu liikmete arvu võiks hoopis kahekordistada ja vähendada palka poole võrra (toetushääli: 3, vastuhääli: 117).

Pooltargumendid: vähendaks saadikute töökoormust.

Vastuargumendid: saadikuid on juba niigi liiga palju.

2. Muuta Riigikogu kahekojaliseks (eeldab põhiseaduse muutmist) (18 ettepanekut/argumenti; neist poolt 12, vastu 6)

Domineeriv ettepanek: Riigikogu muuta kahekojaliseks.

Variatsioon tulenes teise moodustamise viisidest ja teise koja liikmete arvust, milleks pakuti 500, 301, 50 saadikut. Järgnevad kaks ettepanekut kajastavad teise koja moodustamise viise:

- Parlament koosneb 51-liikmelisest Riigikogust ja 50-liikmelisest Rahvakogust/Maakogust (toetushääli 42, vastuhääli 7).
- Riigikogu koosneb 101-liikmelisest Ülemkojast ja 300-500 liikmelisest Alamkojast. Alamkoda on vabatahtlik ning sinna võiksid kuuluda Eesti riigi toimimisest huvitatud teadlased, kultuuriinimesed, ärimehed jne. Ülemkoda ei saaks ühtegi seadust vastu võtta ilma Alamkoja enamuse nõusolekuta (toetushääli 39, vastuhääli 77).

Pooltargumendid: rahva soovid on rohkem esindatud, demokraatlikum riigikord, väheneks praegune erakondlik riigijuhtimine (toetushääli 40).

Vastuargumendid: keeruline muuta, liiga kallis (vastuhääli 37).

KOKKUVÕTE

Peamine arutelu Riigikogu liikmete arvu ümber käis selle üle, millised on liikmete arvu vähendamise positiivsed ja negatiivsed küljed. Kuigi valdava enamuse ettepanekutest moodustasid argumendid saadikute arvu vähendamisest 51 liikmeni, arutleti aktiivselt võimalike ohtude üle. Vähem arutleti Riigikogu kahekojaliseks muutmise teemal. Kahekojalise parlamendi eelisenä toodi välja, et kodanikel oleks selliselt rohkem sõna- ja otsustusõigust Eesti riigis toimuva üle.